

ואני עשיתיני" ו"יאור לי ואני עשיתי" – ומדוע נוקט הנביא בכל פעם בלשון אחרת?

והביאור:

"ואני עשיתיני" – פירושו: אני עשיתי את עצמי; ואילו "ואני עשיתי" – פירושו: אני עשיתי את היאור.

וְאֵיךְ הַחֲמִיץ

ובהתאם לכך:

כשהכתוב בא לתאר את רשעותו של פרעה ("התנים הגדול הרובץ בתוך יאוריו") – הכתוב מתאר רשעות זו בצורתה הקיצונית והעמוקה ביותר, המתבטאת בהכרזתו של פרעה "לי יאורי ואני עשיתיני" – אני עשיתי את עצמי [ובוודאי שגם את היאור], דבר המהווה כפירה מוחלטת בקב"ה;

וְאֵיךְ הַחֲמִיץ
אולם כאשר מדובר על העונש שיוטל על פרעה ("והיתה ארץ מצרים לשממה וחרבה") – אין צורך לצטט את הביטוי הקיצוני והכפרי ביותר, שכן גם ההכרזה "יאור לי ואני עשיתי" – אני עשיתי את היאור – די בה כדי להצדיק עונש זה.

(לקוטי שיחות ח"א ע' 199)

לו

הֲנִי נָתַן לְנְבוּכַדְרֶאֶצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל אֶת אֶרֶץ מִצְרַיִם וְנָשָׂא
הַמִּנְהָ וְשָׁלַל שְׁלָלָהּ וּבָזַז בָּזָהּ וְהִיטָה שָׂכָר לְחִילוֹ. פְּעֻלָּתוֹ
אֲשֶׁר עָבַד בָּהּ נָתַתִּי לוֹ אֶת אֶרֶץ מִצְרַיִם

(יחזקאל כט, יט-כ; הפטרת פרשת וארא)

יש לבאר את הדיוק בלשון הכתוב – "פעולתו אשר עבד בה", ובהקדים:

בהפטרה זו הקב"ה מבטיח לנבוכדראצר שהוא עתיד לקבל את ארץ מצרים – בתור שכר על כך שהגשים את רצון ה' וכבש את העיר צור.

ובהשקפה ראשונה קשה להבין, מדוע באמת מגיע לנבוכדראצר שכר על כך שכבש את צור – הרי הוא לא עשה זאת במטרה למלא אחר רצונו של הקב"ה, אלא כדי לספק את שאיפת ההתפשטות שלו; מדוע איפוא מגיע לו שכר על כך?

ולכן מדייק הכתוב לומר "פעולתו אשר עבד בה": השכר אינו ניתן לו על מחשבותיו וכוונותיו, אלא על הדברים שעשה בפועל; ומאחר שבפועל התבצע על ידו רצונו של הקב"ה – מגיע לו על כך שכר.

ומכאן יש ללמוד בדרך קל-וחומר לאדם מישראל העושה מעשה טוב – שאין להמעיט בערך מעשהו בטענה שהיו לו סיבות צדדיות לכך, שכן גם על המעשה הטוב כשלעצמו – אף אם הוא לא היה מלווה בכוונות טהורות בלבד – מגיע שכר רב.

(לקוטי שיחות חכ"א ע' 50 ואילך)

לח

בַּיּוֹם הַהוּא אֶצְמִיחַ קֶרֶן לְבֵית יִשְׂרָאֵל וְלֶךְ אֶתֶן פְּתִיחוֹן פֶּה בְּתוֹכְכֶם וַיִּדְעוּ כִּי אֲנִי ה' (יחזקאל כמ, כא; הפטרת פרשת וארא)

"ולך אתן פתחון פה בתוכם – ולך, יחזקאל, יהא פתחון פה, כשיראו נבואתך מתקיימת" (רש"י)

מדברי רש"י אלו עולה דבר מפליא:

ההפטרה מספרת על המלחמה העתידית בין נבוכדראצר למצרים ועל נפילתה של מצרים בידי נבוכדראצר, על כל הפרטים שבדבר.

למלחמה זו היו מטרות חשובות, שנתפרשו על ידי יחזקאל בנבואתו: מצרים תיחרב "יעז היותם משענת קנה לבית ישראל"¹³², ונבוכדראצר יזכה לכבוש את מצרים כשכר על כך שכבש את צור; ונוסף לכל זאת, חורבן

132. לעיל פסוק ו.